

Debatrem sobre VIOLÈNCIA

Deixem per a un altre debat

La violència policial
El anarco-pacifisme
La noviolència

AQUEST DIJOURS 9 GENER 2020 ENTRE 19:00 I 21:00H
Debatrem sobre VIOLÈNCIA

- Amenaçar és violència?
 - Violència i vandalisme
 - La NOVIOLÈNCIA es violència?
 - Pacífic - Pacifista - Noviolent
 - La violència de la pobresa i del desnonament
 - La violència en las diferent cultures
 - La violència en la natura
 - Es l'home violent per natura?
 - Es "justa", "legítima" la violència policial?
 - Es violència la discriminació per religió, de classe, de cultura?
 - Violència física i violència moral
 - Violència en les persones i violència en les coses
- ✓ Opressió coerció
✓ Max weber monopoli violència Hume Rousseau

Buscarem resposta a totes aquestes qüestions

Vine tu també, a dir la teva !

Vine a LA FÀBRICA" Santa Eulàlia de Ronçana

LA NOVIOLÈNCIA ÉS L'ÚNIC CAMÍ

SOM GENT DE PAU, que volem una societat equilibrada, justa, cohesionada, ben estructurada, capaç de generar adhesió, sentit de pertinença i de comunitat. Un sol poble plurinacional, RESPECTUÓS I

SOLIDARI amb els seus ciutadans, amb els seus veïns, amb el territori, amb la natura i el planeta.

LA VIOLÈNCIA a la nostra societat no és dóna només en les confrontacions amb la policia, en la crema de contenidors... La violència a la nostra societat, ESTÀ EN LA POBRESA, en l'emergència habitacional, en la pobresa energètica, en la precarització, en les discriminacions de classe, de gènere, religió, de cultura...

LA PAU POSITIVA és la pau dels pacifistes. És molt més que una mera absència de guerra. És el procés que ens porta a aflorar, afrontar i RESOLDRE ELS CONFLICTES DE FORMA NOVIOLENTA i el fi de la qual, és aconseguir l'harmonia de la persona amb ella mateixa, amb la naturalesa i amb les altres persones.

Com hem d'organitzar els recursos, el poder, les comunitats perquè hi hagi JUSTÍCIA SOCIAL?

Com ho hem de fer perquè cap persona pateixi fam, no sigui analfabeta, tingui habitatge, o que no estigui a l'atur?

Tsunami Democràtic proclama la seva ideologia noviolenta

Actualitzat: 22 de dic de 2019

Demana als que participen en les seves convocatòries, acceptin el compromís de la noviolència.

DIRECTRIUS DE LA NOVIOLÈNCIA

Les han d'acceptar les persones que volen participar en una acció de Tsunami

- Reconeixem el valor de cada persona.
- Admetem la dignitat i la humanitat d'un mateix i dels altres. Ens neguem a maltractar el nostre oponent com a enemic.
- Reconeixem que tots tenim una part de veritat; ningú no la té tota. Ningú no té tota la raó ni està equivocacat del tot.
- Les nostres accions posen èmfasi en la franquesa per promoure la comunicació i els processos democràtics. Treballem per processos que expressen «poder amb», no «poder sobre» els altres.
- Els nostres mitjans (conductes i accions) són coherents amb els nostres fins (afirmar la vida, oposar-se a opressió i cercar la justícia, valorar totes les persones). No justificarem una «victòria» obtinguda per mitjà de mètodes violents.
- Estem disposats a suportar sofriment en lloc d'infligir-ne. No combatrem violentament si ens ataquen.
- Ens comprometem a preparar-nos per a l'acció noviolenta segons les directrius acordades.

ESCOLTAR LA VIOLENCIA DELS JOVES

Jean-Marie Muller és un filòsof francès, especialista en Gandhi i la no-violència. Ell és director d'estudis a l'Institut de Recherche sur la résolution non-violente des conflits. També és el fundador del Mouvement pour une alternative non-violente, i membre de la Junta d'Honor de la Coordination française pour la Décennie de la cultura de pau i no-violència. Sosté, des de la seva creació l'any 2001, el fons associatiu Non-Violence XXI. (wikipedia)

ELa violència dels «joves» també surt massa sovint a la

primera plana dels mitjans. Aquesta violència no és un mitjà d'acció, sinó que vol ser un mitjà d'expressió. La violència apareix

com l'últim mitjà d'expressió per a aquells als quals la societat ha negat tots els altres mitjans d'expressar-se. La violència és l'últim recurs dels qui són exclosos de tota participació en la vida de la societat.

Així, la violència expressa una cerca de reconeixement, una voluntat de viure: «Sóc violent, doncs sóc». Aquesta violència aporta una mica de brillantor a la grisor de l'existència. Vol trencar la monotonia que envaeix la desocupació i la inanitat dels dies en què maten el temps que és la seva vida. La violència, en realitat, és una màscara que amaga els éssers errants, que pateixen i que estan desesperats.

La violència arrela en l'angoixa i vol ser una crida de socors. La violència voldria ser una paraula; si més no,

és un crit. Al capdavant, aquesta violència és l'expressió d'un desig de comunicació, d'una necessitat de diàleg. La societat cal que entengui aquesta crida.

La delinqüència agreuja la ruptura del lligam social, però, abans que res, n'és la conseqüència. A partir del moment que un individu, sobretot un jove, no troba a la societat un arrelament que estructurï la seva personalitat i doni un sentit a la seva existència, queda rebutjat en una situació de ruptura.

La violència permet fer-se reconèixer encara més perquè està prohibida per la societat. Simbolitza la transgressió d'un ordre social que no es mereix ser respectat. El que els actors de la violència volen posar en pràctica és precisament aquesta transgressió. Creuen que no tenen cap raó per respectar les lleis d'una societat que no respecta els seus drets.

Per a aquells que la llei exclou de tot reconeixement, la violació de la llei els sembla el millor mitjà de fer-se reconèixer. A més a més, la violència de transgressió, en destruir els símbols d'una societat no equitativa, en tirar a terra els atributs d'un ordre injust, provoca un plaer maligne, una alegria real. Cremar un cotxe és com calar foc a tota la societat.

Per això, la violència exerceix una fascinació en els qui noten la frustració i la humiliació de ser exclosos. Per a ells, la violència és un intent desesperat de tornar a emparar-se del poder sobre la pròpia vida, un poder que els han tret. Per ventura això no és una manera degenerada, desviada, esbiaixada d'accedir a una forma de transcendència?

LA «TOLERÀNCIA ZERO», abans que res, s'ha de referir a **les incivilitats policials** de les quals massa sovint són víctimes els joves dels suburbis. Cal reconèixer que, malgrat el discurs oficial, a la nostra democràcia li fa mal la policia. Certament cal «restablir l'ordre», però això ha de significar que, abans que res, cal «restablir la justícia» en els barris desfavorits. El policia s'ha de convertir realment en un «agent de la pau».

L'EMPRESONAMENT DELS JOVES és el pitjor remei que es pot donar a la delinqüència. En general, tot concorre a fer de la presó un lloc d'exclusió social, de dessocialització. No és gaire discutible que l'empresonament dels joves fa augmentar les probabilitats de recaiguda.

EDUCAR EN VALORS.

Cultura de Violència i Cultura de Pau
Actualitzat: 22 de dic de 2019

Els valors són el marc de referència personal que ens orienta en les nostres accions, opcions i decisions.

Cadascú té la seva pròpia i exclusiva escala de valors, edificada a partir de la relació amb l'entorn cultural i familiar, les experiències viscudes, la pròpia capacitat d'anàlisi, les persones que escull com a referents, etc. Per tant, ningú, ni persones ni institucions, no és ni pot ser neutral.

Per aquesta raó serà important prendre consciència i explicitar des de quins valors, cadascú de nosaltres, individualment o com a institucions, parlem, som i fem.

On és la crisi? Potser no en els valors en si, sinó en aquelles institucions que tradicionalment s'havien responsabilitzat de transmetre'ls. Institucions com l'Església, la família tradicional o l'escola com a espai exclusiu d'aprenentatge de sabers han deixat de ser referència, de ser úniques dipositàries d'aquest sentit.

A favor de quines noves institucions han cedit pes específic? Dit de manera molt simplificada: a aquelles vinculades al consum i representades per la publicitat; aquelles que han aconseguit implantar i generalitzar valors com la immediatesa, la novetat, la joventut, la competitivitat, l'eficàcia o la rapidesa.

LA VIOLÈNCIA I LA CULTURA DE LA VIOLÈNCIA

Definim la **VIOLÈNCIA** com «l'actitud o el comportament que constitueix una violació o una privació a l'ésser humà d'una cosa que li és essencial com a persona (integritat física, psíquica o moral, drets, llibertats...)».

La violència pot ser exercida per una persona (torturadora, lladre, etc.), una institució (una presó, una fàbrica, una escola, etc.), o una situació estructural (explotació laboral, injustícia social, etnocentrisme cultural, etc.).

Tres tipus de violència:

La VIOLÈNCIA DIRECTA: aquella que suposa una agressió física. Un assassinat, una tortura, una bufetada, una mutilació, la violació.

La VIOLÈNCIA ESTRUCTURAL: violència que forma part de l'estructura social i que impedeix cobrir les necessitats bàsiques, com la generada per la desigualtat social, l'atur, les mancances en la nutrició, la manca de serveis sanitaris i educatius bàsics, etc.

La VIOLÈNCIA CULTURAL: es refereix a aquells aspectes de l'àmbit simbòlic (religió, cultura, llengua, art, ciències...) que es poden utilitzar per justificar o legitimar la violència estructural o directa.

Considerem la violència estructural i la cultural formes de violència perquè, si ens remetem a la definició de violència, ambdues constitueixen una violació o privació d'alguna cosa que esdevé essencial per preservar la dignitat humana.

Sovint, les causes d'un cas de violència directa estan relacionades amb situacions de violència estructural: minimitzar la violència estructural pot ser un mitjà de prevenció de la violència directa molt efectiu.

VIOLÈNCIA ESTRUCTURAL

1. Més de 1.200 milions de persones sobreviuen amb menys d'un dòlar al dia.
2. Al voltant de 115 milions de nens i nenes no tenen accés a l'escola primària. Dos de cada tres són nenes.
3. Cada dia moren 30.000 infants de malalties que es poden prevenir, mentre que només el 10 % de la despesa total en recerca i desenvolupament en el

camp de la medicina està dirigit a les malalties que pateix el 90 % més pobre de la població.

4. Als països rics, les emissions de diòxid de carboni per càpita són de 12,4 tones, enfront de 3,2 als països d'ingrés mitjà i 1,0 als països d'ingrés baix.
5. Les subvencions a l'agricultura als països rics suma més de 300.000 milions de dòlars l'any, cinc vegades més que l'ajuda oficial al desenvolupament.

Tanmateix, segons la FAO, entre els anys 1999 i 2001, 840 milions de persones van passar gana; d'aquestes, 10 milions als països rics, 34 als països en transició a l'economia de mercat i 798 als països empobrits.

VIOLENCIA CULTURAL

1. A l'Estat espanyol hi ha sis centres d'internament per a immigrants (semblants a presons), la qual cosa normalitza la idea que assimila una persona immigrada a un delinqüent.
2. Un infant pot arribar a veure unes 20.000 morts violentes a la televisió al llarg d'una dècada, quan el seu entorn natural i real només li mostrarà dues o tres experiències d'aquest tipus.

La cultura de la violència s'expressa a través de fenòmens com:

1. La incapacitat de resoldre pacíficament els conflictes
2. La recerca del domini i del poder
3. El militarisme i les despeses militars
4. La cultura del patriarcat, que permet que el 50 % de la població mundial (les dones) visquin sovint en unes condicions injustes respecte a l'altre 50 % (els homes).
5. El principi de competitivitat que generen les societats capitalistes.
6. L'etnocentrisme i la ignorància cultural.
7. Les interpretacions religioses i ideològiques excloents.

La pau i la cultura de pau

Segons les persones o les cultures, hi ha diferents concepcions de la pau.

A L'ANTIGA GRÈCIA, *eirene* era el terme amb què definien la pau, una idea de pau com un estat de tranquil·litat, de serenitat, d'absència d'hostilitats entre ciutats gregues, és a dir, una harmonia en la unitat interior i social grega.

LA PAX ROMANA fa referència a respectar el que és legal, a mantenir la llei i l'ordre establert. En definitiva, a vetllar per l'absència de conflicte i rebel·lió violenta dins dels límits de l'Imperi Romà controlat per un poderós aparell militar.

Respon a una estructura social i econòmica imperialista i, per tant, busca mantenir l'status quo, és a dir defensar els interessos dels qui es beneficien de l'estructura de l'Imperi respecte dels qui en resten a la perifèria.

LA CULTURA DE PAU

Tal com diu John P. Lederach, «igual que en l'Imperi Romà, la PAU CONTEMPORÀNIA reflecteix els interessos dels qui es beneficien de l'estructura internacional tal com és, és a dir, els del centre i no els de la perifèria». Una concepció molt negativa i manipuladora de la pau, entesa com a mera absència.

Entenem la **PAU POSITIVA** com «el procés de realització de la justícia en els diferents nivells de la relació humana. És un concepte dinàmic que ens porta a aflorar, afrontar i resoldre els conflictes de forma no violenta i el fi de la qual és aconseguir l'harmonia de la persona amb ella mateixa, amb la naturalesa i amb les altres persones.»

És a dir, la pau positiva és...

1. Molt més que una mera absència de guerra.
2. Un procés en constant construcció.
3. No és un estat o un temps de pau, sinó un ordre social.
4. Un ordre social de reduïda violència i elevada justícia.
5. La igualtat en el control i la distribució del poder i els recursos.
6. L'absència de condicions no desitjades (guerra, fam, marginació...).
7. ...i la presència de condicions desitjades (treball, habitatge, educació...), per tant, cal preparar-la.

En conclusió, «no pot existir pau positiva si hi ha relacions caracteritzades pel domini, la desigualtat i la no-reciprocitat, tot i que no hi hagi cap conflicte obert.»

La construcció de la pau té dos aspectes fonamentals:

1. que el **tipus i la qualitat de les relacions** que establim entre les persones cal que siguin des de l'afecte, l'empatia i la preocupació pel benestar i la dignitat de l'altre, i
2. de les **condicions estructurals** que siguem capaços d'edificar. Quines circumstàncies concretes s'han de donar perquè hi hagi pau? Com hem d'organitzar els recursos, el poder, les comunitats perquè hi hagi justícia social? Com ho hem de fer perquè cap persona pateixi fam, sigui analfabeta, no tingui habitatge, o estigui a l'atur?

Ens cal crear unes estructures socials fonamentades en el desenvolupament equitatiu i sostenible, en el respecte als drets humans, en la governabilitat i presa de decisions democràtiques, i en el fet d'evitar el risc que comporta l'armamentisme i el concepte militar de seguretat.

La construcció d'una cultura de pau requereix:

- a. Millorar ampliar i universalitzar els drets humans
- b. Desacreditar i deslegitimar la guerra i l'ús de la violència
- c. Potenciar el coneixement i el diàleg entre cultures i religions
- d. Superar la mística de la masculinitat a través de l'empatia, l'afecte, la tendresa i la corresponsabilitat en l'educació dels fills
- e. Satisfer les necessitats bàsiques i les potencialitats de desenvolupament i decisió de les persones
- f. Atendre el principi de sostenibilitat i prendre cura dels recursos limitats
- g. Actuar sobre les arrels dels conflictes i no només sobre les seves manifestacions
- h. Millorar la governabilitat democràtica i incrementar la participació ciutadana
- i. Desmilitaritzar les polítiques de seguretat i donar prioritat a les inversions educatives per sobre de les militars
- j. Exercir una nova mirada sobre els conflictes

EDUCAR EN EL CONFLICTE

Trobar solucions que ens permetin afrontar els conflictes **sense violència**, sense destruir les altres parts i amb la força necessària per arribar a solucions en què tots hi guanyem i puguem satisfer les nostres necessitats.

Definim el CONFLICTE com «aquella situació de disputa o divergència en què hi ha una contraposició d'interessos o necessitats antagòniques entre dues o més parts»

Quines són les actituds que podem prendre davant d'un conflicte?

a) **La competició (guanyo/perds)**. En el model de competició, el més important és que jo guanyi i per a això el més fàcil és que els altres perdin.

b) **L'acomodació (perdo/guanyes)**: per tal de no confrontar-me amb l'altra part, ni plantejo ni faig valer els meus objectius, i deixo a l'altra part que faci la seva.

c) **L'evasió (perdo/perds)**. Quan ens evadim no afrontem els conflictes i amaguem el cap sota l'ala, sigui per por d'afrontar un problema complicat o per pensar que es resoldrà per si sol.

d) **La cooperació (guanyo/guanyes)**: en aquest model, aconseguir els propis objectius és molt important, però també ho és la relació amb les persones amb qui tenim el conflicte. La cooperació intenta que tant el fi com els mitjans siguin coherents i busca solucions en què tots hi guanyem. Cal indicar que cooperar no és acomodar-se i que, per tant, no podem renunciar al que ens és fonamental.

e) **La negociació**: arribar a la cooperació plena és molt difícil; per això, plantejem un cinquè model en el qual es tracta que totes les parts guanyin en el que és fonamental, ja que no poden arribar a una sortida al 100 % satisfactòria.

Cal deixar ben clar que la negociació no és una variant del model competitiu

NOVIOLÈNCIA. UNA FILOSOFIA I ESTRATÈGIA PER AL CANVI SOCIAL SENSE VIOLÈNCIA

Actualitzat: 22 de dic de 2019

La **no-violència** és una filosofia i estratègia per al canvi social que rebutja l'ús de la violència.

Com a tal, la no-violència és una alternativa a l'acceptació passiva de l'opressió i a la lluita armada en contra d'ella.

Els que practiquen la no-violència poden utilitzar diversos mètodes en les seves campanyes per al canvi social, incloses les formes essencials de l'educació i la persuasió, la desobediència civil i l'acció directa no-violenta, i la comunicació dirigida a través de mitjans de comunicació.

La no-violència és sovint vinculada amb el pacifisme però són fonamentalment diferents. El pacifisme rebutja l'ús de la violència com una decisió personal per raons morals o espirituals, però no implica una inclinació cap al canvi sociopolític. La no-violència, d'altra banda, pressuposa la intenció de (però no es

limita a) el canvi social o polític com una raó per al rebuig de la violència.

Una persona pot advocar per la no-violència en un context específic, mentre que propugna la violència en altres contextos.

HISTÒRIA RECENT

En els temps moderns, la no-violència ha estat una eina poderosa per a la protesta social. Hi ha molts exemples de la seva utilització en la resistència no-violenta i la revolució no-violenta.

1. **Mahatma Gandhi**, líder de dècades de lluita no-violenta contra el llarg domini britànic a l'Índia, i que finalment va ajudar a l'Índia a guanyar la seva independència el 1947.
2. **Martin Luther King**, que va adoptar els mètodes no violents en la lluita per guanyar els drets civils dels afroamericans o les campanyes de César Chávez en la dècada de 1960 per protestar pel tracte dels treballadors agrícoles a Califòrnia.
3. El 1989, la "**Revolució de Vellut**" a Txecoslovàquia, que va veure la caiguda del govern comunista, és considerada una de les més importants revolucions no-violentes de gran part de 1989.

OPOSITORS A LA NOVIOLÈNCIA

Lev Trotsky, Frantz Fanon, Reinhold Niebuhr, Subhash Chandra Bose, George Orwell, argumenten de diverses maneres que la no-violència i el pacifisme són un intent d'imposar la moral de la burgesia sobre el proletariat, que la violència és un complement necessari per al canvi revolucionari, o que el dret a la legítima defensa és fonamental.

1. Durant la dècada de 1960, el membre del **Black Panther Party** George Jackson, va dir de les tàctiques no-violentes de Martin Luther King: "El concepte de la no-violència és un fals ideal. Pressuposa l'existència de la compassió i un sentit de justícia per part de l'adversari. Quan l'adversari ho pot perdre tot i no té res a guanyar amb l'exercici de la justícia i la compassió, la seva reacció només pot ser negativa".
2. **Malcolm X** també es van enfrontar amb els líders de drets civils sobre el tema de la no-violència, argumentant que la violència no és una opció a descartar: "Jo crec que és un crim per a qualsevol persona seguir acceptant la brutalitat sense fer res per defensar-se".
3. En el seu llibre *How Nonviolence Protects the State* (Com la no-violència protegeix l'estat), l'anarquista **PETER GELDERLOOS** critica la no-violència com ineficaç, racista, estatista, patriarcal, amb una tàctica i una estratègia inferior a l'activisme militant, i enganyada.
 - a. Gelderloos afirma que les tradicionals i ensucrades històries de l'impacte de la no-violència ignoren la participació dels militants dels moviments com el Moviment d'independència de l'Índia i el Moviment afroamericà pels drets civils i falsament mostren Gandhi i King com a activistes de més èxit en aquests respectius moviments.
 - b. A més, sosté que la no-violència és generalment defensada per blancs amb privilegis que esperen que "els pobles oprimits, molts dels quals són persones de

color, pateixin amb paciència una violència inconcebible, fins al moment en què el 'Gran Pare Blanc' sigui influït per les demandes del moviment o dels pacifistes quan aquests aconseguixin la 'massa crítica' llegendària"

4. Alguns manifestants anti-capitalistes advoquen per una "diversitat de tàctiques" durant les manifestacions al carrer a tot Europa i els EUA, després de les protestes contra l'Organització Mundial del Comerç dutes a terme a Seattle i a Washington el 1999

AGRESSIVITAT FORÇA VIOLÈNCIA

Jean-Marie Muller

CONFLICTE

Freqüentment, percebem l'altre com un adversari l'existència del qual constitueix una amenaça a la meua existència.

Sovint ens trobem en una situació on hi ha diversos nosaltres que desitjant la possessió del mateix objecte. Si hi ha dos que desitgin el mateix objecte al mateix temps, ja estem en una situació conflictiva a través de la qual identifico l'altre com a rival.

Imito el desig de l'altre per rivalitzant per la possessió del mateix objecte.

L'AGRESSIVITAT

Per viure el conflicte he d'assumir i expressar la meua agressivitat.

Distinguem la violència de l'agressivitat.

La no violència no requereix i no implica el rebuig o la castració de l'agressivitat. Aquesta és una poderosa afirmació d'un mateix, una potencia combativa gràcies a la qual no vaig a tenir por de fer front a l'altre a través del conflicte per fer-me respectar.

Així que hem de crear un conflicte per portar la injustícia a la llum.

LA FORÇA

Cada lluita és una prova de força. Aquí, també, hem de distingir clarament l'exercici de la força a partir de l'ús de la violència.

La injustícia és un desequilibri de les forces. La Justícia és un equilibri de força.

La lluita té la funció de reequilibrar-les, de crear una nova relació de forces amb l'objectiu de crear les condicions de diàleg entre els adversaris.

LA VIOLÈNCIA

La violència només intervé en un conflicte des del moment en què un dels protagonistes pesa sobre l'altra una amenaça d'exclusió, d'eliminació, en definitiva, una amenaça de mort.

Qualsevol violència contra un ésser humà és una violació. La violació de la teua personalitat, la teua identitat, els teus drets, el teu cos...

Hi ha en tota la violència una part irreductible de la injustícia pel que fa a aquells que la suporten, i aquesta injustícia és en si mateix injustificable.

La violència mai no es pot justificar, perquè ella mai és justa

La llei complexa una funció social que no podem negar: voler obligar els ciutadans a un comportament raonable, de manera que ni l'arbitrarietat ni la violència puguin actuar sense límits.

Tracte negligent. No atendre les necessitats físiques o psicològiques del nen, no protegir-lo del perill i no proporcionar assistència mèdica, registre de naixement i altres serveis. Inclou abandonament.

Agressió acte o atac violent que té la ferma intenció de causar danys al que està dirigit.

Amenaces, l'externalització de causar un mal al subjecte passiu o a la seva família, sent necessari que aquest fi arribi a coneixement del amenaçat. Compromet la tranquil·litat

Coacció. Atemptat a llibertat de la persona. Absència de legítima autoritat i ús de la força física o material, la pressió o la constricció moral o la intimidació en les persones o la força en coses.

Extorsió. Situació en què un subjecte, requereix un tercer, que és propietari de béns i riqueses, ometre o realitzar un acte jurídic contra si mateix, a través d'actes intimidants com violència o amenaça.

Coacció és generalment una acció directa i immediata, que ha de ser executada ipso facto, i fa que la persona coaccionada actuï per a el coaccionador.

Xantatge. La violència és mínima i es convenç amb la paraula al perjudicat amenaçant amb la difamació o difusió d'alguna cosa privada a l'esfera pública per tal de fer un dany emocional.

Coerció és la pressió sobre algú que utilitzant la força o l'autoritat per prevenir o limitar determinades accions o per obligar-lo a realitzar determinada conducta. La llei, en aquest sentit, és coercitiva, perquè amenaça d'imposar càstigs a les persones que no compleixen.

EL PODER SEGÚN FOUCAULT

Un trabajo publicado de Jorge Martija 11.08.2015

Entendiendo que el ser humano es social por naturaleza, y que acostumbra a relacionarse de forma jerárquica, el modo en que las personas usan el poder nos parece un aspecto fascinante.

En este sentido, el psicólogo, teórico social y filósofo francés **Michel Foucault**, fue capaz de analizar el tema con sabia profundidad.

Según Foucault, el poder designa relaciones entre sujetos que de algún modo, conforman una asociación o grupo; y para ejercerlo, se emplean técnicas de

amaestramiento, procedimientos de dominación, y sistemas para obtener la obediencia.

Sirva como ejemplo, un centro educativo. Desde la estructura del edificio, hasta los roles de cada una de las personas que allí conviven, pasando por las actividades pautadas y los signos que contiene, forman parte del mismo objetivo.

Dichos signos permiten distinguir el valor de cada uno de los niveles de saber. Las estrategias empleadas son, igualmente, la vigilancia, la recompensa, el castigo, la jerarquía piramidal, etc.

La relación de poder busca que el sujeto dominado realice las conductas deseadas, es decir, incita, induce, desvía, facilita, amplía o limita ciertos comportamientos. Y se lleva a cabo siempre sobre personas libres y, por ende, capaces de ver afectadas sus decisiones. También exige una diferenciación jerárquica entre los miembros del grupo.

Desde un enfoque diferente, podemos hablar de otra arista de gran importancia: el poder encubierto. Efectivamente, una de las mejores estrategias para ejercer el poder, es llevarlo a cabo sin que la persona afectada sea consciente de ello.

En el terreno cotidiano encontramos múltiples ejemplos de ello. Imaginemos el amigo que acostumbra a invitar en las reuniones con el único objetivo de que su criterio pese más a la hora de decidir el lugar del encuentro. O el miembro de la pareja que deja entrever los o las pretendientes que se interesan por él, para generar miedo y complacencia en el otro. Ejerce de igual modo el poder encubierto el hijo que amenaza con marcharse de casa para que sus padres sean más permisivos con él, y el padre que presenta falsos síntomas de enfermedad para conseguir que sus hijos se preocupen por él y le presten una mayor atención.

El ejercicio del poder, ya sea legitimado por los acuerdos sociales, o encubierto, parece ser una característica presente en muchos semejantes, pero quizá, quien mejor logró capturar su significado de la forma más simple y clarificadora fue el escritor **J. R. R. Tolkien**, quien empleó la famosa metáfora del anillo de poder para describir los curiosos efectos que provocaba a su portado

Concepción relacional amplia sobre la violencia

Al inicio de su curso en el Collège de France titulado Seguridad, territorio, población, Michel Foucault menciona tres ideas respecto de sus investigaciones sobre los "mecanismos de poder":

En primer lugar, que realiza tan sólo el bosquejo de una teoría del poder, pero que no se ocupa de "lo que es el poder", sino "del poder", es decir, afirma que el poder no es "una substancia, un flujo" o algo parecido, "sino un conjunto de mecanismos y procedimientos cuyo papel o función y tema, aun cuando no lo logren, consiste precisamente en asegurar el poder";

En segundo lugar, que esos procedimientos o mecanismos de poder no son "autogénéticos", "autosubsistentes". "El poder no se funda en sí mismo y no se da a partir de sí mismo", es decir, no es que se presenten relaciones familiares, laborales, sexuales, y al lado o sumadas a ellas, invadiéndolas, relaciones de poder, sino que los mecanismos de poder "son una

parte intrínseca de todas esas relaciones", no obstante lo cual, dice, en el análisis del poder bajo esas relaciones es posible encontrar "isomorfismos", "correlaciones", "analogías técnicas" por las cuales se puede reconocer el poder en las relaciones sociales más variadas;

En tercer lugar, que el análisis de los mecanismos de poder puede dar pauta para un "análisis global de la sociedad", es decir, que se puede articular el estudio de esos mecanismos de poder con las historias económicas, políticas, sociales.

Pues bien, a modo de símil o metáfora, nos parece que estas ideas, en líneas generales, pueden ser pensadas también para el análisis de la violencia.

Pero no se afirma con esto que el poder y la violencia sean semejantes o intercambiables, más bien se apunta a que estas percepciones metodológicas, de pensamiento, pueden ser pertinentes para el análisis de la violencia.

Así, consideramos que la violencia no es una sustancia o un hecho aislado, totalmente terminado y asible en sí mismo, sino que se trata de relaciones sociales o, mejor dicho, del tinte que asumen ciertas relaciones sociales.

Desde esta perspectiva, la violencia puede ser vista como un adjetivo que califica determinadas formas de relación. Así, por ejemplo, dentro de relaciones familiares o laborales, cuando éstas se presentan con signos de violencia, hablamos de violencia familiar o laboral

Sin embargo, esa coloración violenta de las relaciones sociales presenta algunos rasgos generales por los que se le reconoce, es decir, que ésta presenta también un momento importante de sustantividad. El principal rasgo por el que se puede hablar de violencia desde luego es la producción de daños en, cuando menos, alguna de las partes de la relación, afectando la integridad física, sexual, psicológica y hasta patrimonial del o los así afectados.

Otro rasgo frecuente en las relaciones violentas es la repetitividad de ciertos comportamientos o la recurrencia de los mecanismos en la producción de violencia, esto es, que se presenten patrones comportamentales por medio de los cuales se piense en alguna intencionalidad que marque la relación de los actores.

Por último, si bien no podemos decir que toda relación social es violenta o encierra violencia, sí podemos admitir que ésta siempre está presente como posibilidad dentro de las más variadas formas de relación social, desde las familiares a las políticas o económicas, y que cuenta con actualizaciones más o menos constantes, por lo que el análisis de la violencia nos puede mostrar de igual modo algunos aspectos globales de la historia social.

Pero el alcance, la globalidad o no de la relación entre la violencia y las historias, ha de tener variaciones importantes según una serie de contextos que se estudien, pues no es lo mismo el alcance de la violencia en las guerras, internas o externas, en determinados países o regiones, que la violencia de género o aun la sexual en toda una civilización a partir del desarrollo de las concepciones patriarcalistas.

En todo caso, la propuesta es que se defina la violencia como *una forma de relación social caracterizada por la negación del otro*.

Esta propuesta de definición amplía en muchos sentidos la concepción de la violencia y, también, corre el riesgo de parecer que incluye cualquier forma de relación que a alguien no le guste y que diga que se le está negando, es decir, acentúa el carácter subjetivo de la violencia (el cual se verá más adelante).

Pero analicemos primero algunos de los rasgos positivos de una definición semejante para el estudio de la violencia.

EN PRIMER LUGAR, al considerar a la violencia como relación social destaca el papel participativo que pueden tener los distintos sujetos de la relación, tanto las víctimas y los espectadores, como los agresores.

Es decir, la violencia ya no queda confinada al acto de un solo agente o sujeto, en la cual serían las características o intereses de éste solamente los elementos importantes para entender la violencia, sino que ahora pueden atenderse también las características e intereses de la otra parte, así como de terceros agentes en torno a esta relación directa, pues muchas veces alguien puede realizar actos violentos sobre otra persona como mensaje para un hipotético espectador (pensemos tan sólo en las varias formas de terrorismo, estatal o particular). Entender las relaciones sociales en donde surge la violencia, en este caso, ayuda a una comprensión más cabal de la misma.

TAMBIÉN se concede relevancia al contexto de la relación, pues siempre ese contexto influye y es influido por las relaciones que tienen lugar en él. Más allá, se puede decir que los contextos son creados por las relaciones y que, a su vez, influyen en éstas. Por ello, entender el contexto en el que se presentan relaciones de violencia puede ser de ayuda para comprender mejor la violencia.

Dejar de pensar el contexto sólo como el telón de fondo donde ésta ocurre, pero que no tiene nada que ver con la misma, y considerar ese contexto como una situación temporal y espacial significativa, marcada por relaciones sociales que crean, interpretan y utilizan los significados de la misma, ayuda a entender características de ciertas violencias que en ocasiones parecen gratuitas y sin sentido, como puede ser el exhibicionismo macabro de la violencia en el contexto de la guerra contra el crimen organizado en México.

POR OTRA PARTE, hay concepciones de la violencia o, mejor dicho, de ciertas formas de violencia, que difícilmente pueden tener cabida en la definición restringida anterior, pero que pueden encontrar en esta otra un espacio. Por ejemplo, están las concepciones de Galtung de violencia estructural y violencia cultural, la violencia simbólica de Bourdieu o la violencia moral de Segato, formas de violencia que se caracterizan precisamente por no contar con el carácter del uso de la fuerza física y con consecuencias inmediatas y visibles.

Sin embargo, la posibilidad de tomar en cuenta estas formas de violencia enunciadas, está en relación con la manera de concebir la idea del "otro". Y aquí radica un poco la dificultad, pues desplaza el problema de la precisión y localización de la idea de violencia, hacia el problema de la definición del otro.

En principio, el otro es otro respecto de alguien (y desde ahí se anuncia la posibilidad de relación), pero a este otro, objetivo por así decirlo, se le puede tratar de diversas maneras: reconocimiento de igualdad en cuanto expectativas, deseos, derechos, etcétera; indiferencia, simplemente alguien diferente a mí pero separado y ajeno; como sujeto peligroso, alguien a quien temer, un enemigo, que por lo mismo merece la muerte; un objeto, de placer, mercancía o alguien a quien se le puede negar bienes o arrebatárselos, etcétera.

Es decir, parece que la precisión en la definición del otro tendría que estar asentada en una concepción que se pudiera hacer común y aceptada por cualquier sujeto, y que de ahí se pudieran establecer criterios que establezcan claramente cuándo se niega su subjetividad, cosa que no es del todo clara, pues más bien está condicionada por las relaciones sociales y la capacidad de establecer ideas y concepciones dominantes.

En forma extrema, siempre se podrían encontrar situaciones en las que alguien reclame que su subjetividad es negada de alguna forma, y entonces se pierde precisión en la propia idea de las relaciones de violencia.

Por otra parte, si en la primera concepción, acotada, precisa, se pueden agregar elementos que la amplíen, que la acomoden a situaciones precisas de análisis sobre algunos fenómenos de violencia -como podría ser, por ejemplo, que al hablar sobre violencia de género se considere que la fuerza utilizada no será sólo la física, sino que también están elementos psicológicos, morales o de poder, etcétera, y que junto con el agente agresor hay que considerar también una cultura patriarcal, machista-, es decir, si admite elementos de ampliación, en contraste, la segunda propuesta, amplia, tal vez pida también se le agreguen elementos, pero esta vez para precisarla, para acotarla, señalando claramente en qué consiste la relación a observar, cuál será su contexto, así como el tipo de negación del otro que se considere, quién es ese otro y con respecto a qué se habla de otredad.

Tenemos así dos concepciones sobre la violencia, una amplia y otra restringida.

La ampliación y restricción de estas concepciones refieren a los espacios explicativos en cuanto a las relaciones que tocan, a la temporalidad de sus manifestaciones, a la concreción o difusión de sus consecuencias y, desde luego, a las causas difusas o inmediatas que se consideren.

Esta amplitud o restricción de la concepción de la violencia tiene consecuencias no sólo para el alcance analítico del observador, sino también para la posible puesta en práctica de acciones determinadas para combatir o regular la violencia.

Una decisión judicial ante un hecho de violencia necesita especificar los hechos y los responsables, por lo que su concepción de violencia será restringida, mientras que en la realización de ciertas políticas públicas sólo se puede permitir una concepción restringida de la misma a riesgo de quedarse en la superficialidad y no atender de fondo los problemas.

Así, vemos que por más precisas que puedan ser las definiciones, por sí solas no bastan para delimitar la violencia.

Pero tal vez no sea éste su cometido, su fuerza, sino que lo importante de éstas es que nos proponen bases mentales para conducir nuestra consideración sobre la violencia, nuestra restricción o amplitud de miradas para el análisis, porque desde estas bases serán las posibilidades de concebir si tales o cuales fenómenos merecen ser considerados como violencia o no, así como las posibilidades analíticas que se puedan desarrollar.

Ahora bien, se considera aquí la propuesta de Elsa Blair en el sentido de llevar la preocupación desde la *definición* hacia el *uso* del concepto. Dice esta investigadora: "Propongo entonces, más que una *conceptualización* sobre la violencia [...] hacer una aproximación al problema por otra vía: dándole la razón a ese gran lingüista, Wittgenstein, cuando dice: *sólo en el uso encuentra la proposición su sentido*. O cuando propone, *no preguntes por la significación, pregunta por el uso*".

MAX WEBER (1864-1920)

Economista, sociólogo y filósofo alemán, contemporáneo de Bismarck.

Comparte con Marx un enfoque metodológico básico: el de explicar las sociedades como un conjunto de estructuras y de prácticas sociales colectivas.

Al tratar del «actor socializado», sugiere que el individuo forma parte de una serie de redes de relaciones sociales, fuera de las cuales no puede ser comprendido.

DOMINIO, OBEDIENCIA Y LEGITIMIDAD

Los tres mecanismos que pone en marcha la autoridad política son: «dominio», «obediencia» y «legitimidad».

La dominación es una construcción social y, por esto mismo, estudiar los mecanismos de creación de la obediencia o, por mejor decir, de la docilidad resulta imprescindible en cualquier teoría sobre el poder.

La «dictadura del funcionario», y no la del proletariado como creían los marxistas, es la que nos acecha en el futuro según Weber

En su obra *La ciencia como vocación, la política como vocación*, Weber definió el **Estado como una entidad que ostenta el monopolio de la violencia y los medios de coacción**,

MONOPOLIO DE LA VIOLENCIA

El **monopolio de la violencia** (en alemán: *Gewaltmonopol des Staates*) es la definición de Estado expuesta por el sociólogo Max Weber en su obra *La política como vocación*, que ha sido predominante en la filosofía del derecho y filosofía política en el siglo XX.

El territorio también se consideró por Weber como una característica del Estado.

Es importante destacar que dicho monopolio debe producirse a través de un proceso de legitimación, para legitimar el uso de la violencia por parte del Estado.

Max Weber, dijo en *La política como vocación* que una condición necesaria para que una entidad se convierta en un estado es que se conserve tal monopolio.

Su definición es que algo es "un 'Estado' en la medida en que su equipo administrativo mantiene exitosamente una demanda sobre el *monopolio* del uso *legítimo* de la violencia en la ejecución de su orden."

Según Weber, el Estado es la fuente de la legitimidad del uso de la violencia. La policía y los militares son sus principales instrumentos, pero esto no significa que sólo la fuerza pública puede ser usada: la fuerza privada (como en la seguridad privada) se puede utilizar también, siempre y cuando sea autorizada por el Estado. Es decir, la aplicación concreta de la violencia se delega o se permite por el Estado.

Weber afirma que no ha sido siempre el caso de que la conexión entre el Estado y el uso de la violencia ha estado tan cerca.

Él utiliza los ejemplos del feudalismo, donde se permitía la guerra privada bajo ciertas condiciones y de los tribunales de la Iglesia, que tenían jurisdicción exclusiva sobre algunos tipos de delitos, especialmente la herejía (de la religión en cuestión) y los delitos sexuales (por lo tanto el apodo de "tribunales indecentes").

En la teoría de Weber, los individuos y organizaciones que pueden legitimar la violencia o pronunciarse sobre su legitimidad son precisamente aquellos autorizados para ello por el Estado.

Así, por ejemplo, la ley podría permitir a las personas a utilizar la violencia en defensa de uno mismo o de los bienes, pero en este caso, como en el ejemplo de la seguridad privada anteriormente, la capacidad de usar la fuerza ha sido otorgada por el Estado, y sólo por el Estado.

Consecuencia de lo anterior es que los Estados que no controlan el uso de la coacción o fuerza violenta (por ejemplo, aquellos con milicias irregulares) no son esencialmente Estados funcionales.

Otra consecuencia es que todos esos Estados "funcionales", afirman su función mediante la reproducción de las formas de violencia que sustentan las relaciones existentes de poder social, y la supresión de las formas de violencia que amenazan con perturbarlas.

ALBERT CAMUS

A pesar del empleo de actos violentos contra los nazis —que Camus consideraba inevitables—, sabía que llegaría el momento de debatir sobre su postura respecto a la no violencia.

Escribió un artículo fundamental «Dialogue pour le dialogue» y que estaba redactado en forma de entrevista.

Se trata de un artículo clave, puesto que Camus definió en él su postura frente al tema de la violencia y la no violencia.

*El interlocutor, es decir, el propio Camus, se pregunta si es un soñador o un adepto de la no violencia: «**Creo que la violencia es inevitable.** [...] Solamente digo que hay que rechazar cualquier legitimación de la violencia. Es a la vez necesaria e injustificable».*

En *El hombre rebelde*, Camus también se implica: «Si este mundo no tiene un sentido superior, si el hombre sólo tiene al hombre como garante, basta que un hombre cercene a un solo ser de la sociedad de los vivos para que él mismo se excluya de la misma».

Página tras página, desarrolla un **análisis crítico de la violencia revolucionaria** que vale, en profundidad, por todos los de los teóricos de antaño de la no violencia.

En cuanto a su negativa a inscribirse en esta categoría, no está lejos de la actitud de Henry David **Thoreau**, que, a pesar de declararse violento, en 1849 escribió **uno de los textos principales del anarquismo no violento: *La desobediencia civil***.

Camus está en la misma línea, en la misma frontera, en el mismo límite, pensando la aporía y viviendo la contradicción.

Es también consciente de las debilidades y las posibles desviaciones que comportan estas dos maneras de concebir la lucha.

1. La no violencia es «deseable pero utópica».
 2. La violencia es «a la vez necesaria e injustificable».
- Ante todo, la gente debe ser salvada en lugar de ser sacrificada, es la tesis central de «**Ni victimes ni bourreaux**» (1946).

Hay que ir más allá de las denominaciones para comprender que este rechazo de la no violencia en Camus es exactamente idéntico a la toma de posición de **Gandhi respecto a los nazis**, aunque no se conocieran.

Su medio de lucha —la acción directa no violenta, la desobediencia civil, la no cooperación, el boicot, el sabotaje— no es más que una extensión de **la elección de los medios de lucha**, una posibilidad de rechazar el punto de partida de la **violencia inevitable** hasta no poder ya elegir entre medios no violentos y medios violentos.

No obstante, para extender realmente la alternativa, hay que propagar y practicar la no violencia, según Gandhi (primero salvar a la gente, dice Camus).

Pero, en realidad, **Gandhi nunca excluyó la violencia inevitable**.

Por ejemplo, Gandhi podía calificar la resistencia de los polacos contra la ocupación nazi de «casi no violenta», contrariamente a varios pacifistas franceses convertidos en derrotistas e incluso colaboracionistas durante la ocupación.

Veremos que Camus se acercará a las posiciones de Gandhi de una manera casi natural durante su colaboración con Louis Lecoin para **apoyar, a partir de 1958, a los objetores de conciencia** y en su **crítica de la violencia anticolonial** ejercida por el Frente de Liberación Nacional (FLN) en Argelia.

REVOLUCIÓN SOCIAL Y VIOLENCIA.

La búsqueda de una revolución social, que transforme el sistema y el modelo de poder vigentes.

La violencia, como expresión de un nivel de mayor tensión, de confrontación, se acepta en la mayoría de los casos, por ser **considerada inevitable**.

Esa revolución implica luchas combativas y cambios de fondo en las esferas estructuradas de la sociedad.

LA TEORÍA SINDICALISTA

Se desarrolló en Francia como un unionismo sindical revolucionario, que giraba alrededor de la guerra de clases, y que a base de huelgas, boicots, sabotaje y, donde fuese necesario, violencia personal, luchaba por mejores condiciones y preparar a los trabajadores para la huelga general revolucionaria que finalmente acabaría con el capitalismo.

Desconfiaban de los partidos políticos, y veían que la emancipación de la clase trabajadora debía ser alcanzada por la propia clase trabajadora y sus propias instituciones.

HOBBES Y EL LEVIATAN

Hobbes piensa que se puede esperar poca felicidad de nuestras vidas.

Lo mejor que podemos esperar es una vida pacífica bajo un soberano autoritario. Lo peor, según cuenta Hobbes, es lo que él llama la «condición natural de la humanidad», un estado de violencia, inseguridad y amenaza constante.

En líneas generales, el argumento de Hobbes es que la alternativa al gobierno es una situación que nadie podría razonablemente desear.

El otro argumento, que cualquier intento de hacer que el gobierno rinda cuentas al pueblo socava la autoridad del propio gobierno, lo que amenaza la situación no gubernamental que todos debemos evitar.

Por lo tanto, nuestra única opción razonable, es una autoridad «soberana» que es totalmente inexplicable para sus súbditos.

WALTER BENJAMIN “Hacia la crítica de la violencia”

La función de la **violencia** en la instauración del **derecho** siempre es doble:

1. la instauración del derecho, aspira como fin – teniendo **la violencia como medio**– a *aquello que se instaura precisamente en tanto que derecho*;
2. pero, en el instante de la **instauración** del derecho, no renuncia ya a la violencia, sino que la convierte *stricto sensu*, e inmediatamente, en **instauradora de derecho**, al instaurar bajo el nombre de ‘**poder**’ un derecho que no es independiente de la misma violencia como tal, hallándose ligado por lo tanto, de modo necesario, a dicha violencia.

La instauración del derecho es sin duda alguna instauración del poder y, por tanto, es un acto de manifestación inmediata de violencia.

Y siendo

1. la justicia es el principio de toda instauración divina de un fin,
2. el poder es el principio propio de toda mítica instauración del derecho.

VIOLÈNCIA HANNAH ARENDT EXAMINA EL CONCEPTE

1. Arendt critica la visió naturalista que considera que les persones tenim una tendència natural cap el domini dels altres, i un rebuig igualment natural de ser dominats.
2. s'oposa a la idea defensada per Bergson, Nietzsche de considerar que la violència té les seves arrels en la irracionalitat; essent un element essencial de la vida creativa.
La violència vol canviar el món, és un canvi imposat, està molt lluny de la creativitat, ja que la creativitat és començar alguna cosa nova i això no es pot imposar.
3. Una creença força generalitzada entre els teòrics polítics (Hobbes, Marx, Weber, Sartre, Clausewitz ...) és lligar el poder amb la violència.

Arendt examina el concepte de violència.

- A. La violència és vista com una forma de manifestar el poder.
- B. Max Weber en la seva obra "El polític i el científic", manifesta que una de les característiques essencials dels Estats moderns és que l'Estat té el monopoli de la violència.
- C. "L'estat, com totes les associacions polítiques que històricament l'han precedit, és una relació de dominació d'homes sobre homes que se sosté mitjançant la violència legítima (és a dir, la que és vista com a tal). Per subsistir necessita, doncs, que els dominats acatin l'autoritat que pretenen tenir aquells que dominen en aquell moment." Max Weber, El polític i el científic, 1919.
- D. Poder implica, en Arendt, llibertat
- E. El poder, a diferència de la violència, no és un instrument per coaccionar les voluntats, sinó que és la formació d'una voluntat comuna.

La violència és un instrument de coacció amb un determinat objectiu social. El govern que tingui un gran recolzament social tindrà molt poder i no haurà de recolzar-lo en la violència.

El govern tirànic no tindrà un recolzament social i per tant no tindrà poder. Haurà de fer ús de la violència per mantenir la seva força, el domini sobre la societat.

Davant d'una societat fortament cohesionada, amb poder, és difícil controlar-la a través de la violència.

Amb aquest anàlisi es pot explicar el perquè un exèrcit ben equipat, amb una gran capacitat de generar violència, no pot controlar societats que en principi són molt més febles, com és el cas de Vietnam, Afganistan o Iraq.

En les democràcies actuals, el domini de l'home sobre l'home desapareix envers al domini de la llei; el recolzament de les lleis que la mateixa ciutadania s'ha imposat.

"Ser un polític, viure en una polis significava que tot es deia a través de paraules i persuasió, i no per força i violència." (La condició humana. Pàgina 53)

GUERRILLERA THEORY comandant Che Guevara.

1. No sempre hem d'esperar a que totes les condicions per fer la revolució es donin. La activitat Guerrilla pot crea les condicions
2. La activitat guerrillera pot "accelerar el procés de lluita de classes" d'una manera totalment diferent a la dels partits comunistes tradicionals.
3. Els comunistes revolucionaris saben que el sistema ideològic de les institucions burgeses es basa en la violenta repressió del projecte social comunista
4. la violència és l'única capaç d'aturar els efectes destructius de les institucions imperialistes burgesa en el proletariat en països oprimits
5. la violència revolucionària **converteix les accions militars guerrillers en accions polítiques:**
 - a. perquè provocant la intervenció de les forces repressives, les guerrilles mostren que la violència reaccionària és el fonament de l'Orde neocolonial;
 - b. degut a que el seu "mirall democràtic", la legalitat i l'acceptació Nacional de la República neocolonial, la presència física de la Guerrilla atorga al poble una alternativa política, social i nacional, en la que la gent pot projectar la seva l'existència com a negació del sistema;
 - c. perquè en derrotar les forces militars neocolonial, les guerrilles mostren a la gent que l'alternativa és viable, que hi ha
 - d. possibilitats per tenir èxit i per construir una societat justa.

UN ALTRE MON ES POSSIBLE

Un altre món serà possible si-al llarg del camí-ens imaginem i construïm societats amb principis oposat a la civilització actual, que provoca tants i creixents desequilibris, frustracions i violència.

La cobdícia, que governa el capitalisme, ha de ser substituïda per la recerca d'una vida en harmonia.

La desacceleració, la descentralització i la desconcentració ha de frenar el consumisme i el productivisme sense fre.

Els espais urbans estan cada vegada més allunyats d'una vida humana solidària, sostenible i respectuosa amb la Mare Terra.

Alhora aprofundim en les tendències consumistes i individualitzants, que desfermen violències de tota mena.

EL CONCEPTE VIOLÈNCIA ES MOLT AMBIGU. Té un significat diferent per a cada persona. Els mitjans de comunicació, la policia, els polítics o altres institucions amb molt de poder per incidir en els nostres discursos sempre tiren cap a una **definició interessada del què és la violència**, totalment desconnectada de si fa mal a les persones.

La gran majoria de lluites que han aconseguit ocupar, defensar i transformar espai, des del final de la guerra freda, han estat moviments que han usat **la defensa col·lectiva i el sabotatge**.

MICHAEL LÖWY. São Paulo, 1938 impulsor del ecosocialisme anticapitalista.

1. El capitalisme és un sistema inherentment pervers que **reclama sacrificis humans** per al idol "mercat".
2. Per al cristianisme de l'alliberament la perspectiva no és el desenvolupament, sinó **l'alliberament**, trencant amb les estructures opressives del sistema dominant

LA UTOPIA LIBERTARIA.

Walter Benjamín opone las imágenes utópicas, revolucionarias y mesiánicas, a la ideología del progreso lineal, informe y vacío de sentido, que, "confiando en la infinitud del tiempo... distingue sólo el ritmo más o menos rápido con que hombres y épocas avanzan por la vía del progreso".

Pero sobre todo en su ensayo de 1921, *Crítica de la violencia*, se encuentran reflexiones directamente inspiradas por Georges Sorel y el anarco-sindicalismo.

El autor no esconde **su desprecio absoluto de las instituciones estatales, como la policía** –"la forma de violencia más degenerada que se pueda concebir"– o el Parlamento ("deplorable espectáculo").

Aprueba sin reservas la crítica antiparlamentaria "radical y perfectamente justificada" de bolcheviques y anarcosindicalistas –dos corrientes que reúne aquí explícitamente en el mismo bando– así como la idea soreliana de una huelga general que "se asigna como única y exclusiva tarea **destruir la violencia del Estado**".

FANON

El campesinado, el desclasado, el hambriento, es el explotado que descubre más pronto que solo vale la violencia» (Fanon 1999, 47).

La similitud de este postulado con las tesis de BAKUNIN es evidente. La violencia de la colonización encuentra su acicate en la violencia de la descolonización.

IRA POR VIOLÈNCIA

L'ira. Aquesta és una **emoció** normal, present a totes les persones, que en principi té una funció, la de protegir-se i reaccionar de manera eficaç enfront a un perill o amenaça extern.

La ira és funcional quan ajuda a tirar endavant accions que la persona que les du a terme considera interessants, importants o desitjables. És impossible no sentir-la però no implica actuar amb **agressivitat** ni violència.

Algunes cultures, com per exemple les influenciades pel cristianisme, neguen l'ira i proposen reprimir-la o fer veure que no existeix.

La por. Hi ha també persones que incentiven la por, per incitar a d'altres a certs comportaments.

DEFINICIÓN DE VIOLÈNCIA

Lo violent és allò que està fora del seu estat natural, situació o mode; que s'ha executat amb força, impuls o brusquedat; o que es fa contra el gust o voluntat d'un mateix.

La violència, per tant, és un comportament deliberat que pot causar dany físic o mental als altres.

La violència és una característica innata de l'ésser humà?

La **violència** és l'ús de la força o de poder usat per dominar, coaccionar, malmetre, destruir o matar, implicant sofriment o fins i tot destrucció d'elements naturals, béns humans, etc.

En general pot ser descrit com a "violent" qualsevol comportament, ideologia, actitud o conducta agressiva, no amistosa, no pacifista, bel·ligerant, enemiga, que provoca dolor o sofriment, físic o psicològic.

Segons l'**OMS** és "l'ús intencionat de la força física, amenaces contra un mateix, altra persona, un grup o una comunitat que té com a conseqüència o és molt probable que tingui com a conseqüència un **traumatisme**, danys psicològics, problemes de desenvolupament o la mort".

La violència apareix quan en una confrontació hi ha **abús**, prepotència o **crueltat**, o sempre que s'atropelli la integritat física, psicològica o social d'alguna persona. També pot ser una manifestació extrema del **conflicte**, tot i que qualsevol conflicte es pot gestionar altrament d'una manera **no violenta**.

La violència apareix quan en una confrontació hi ha abús, prepotència o crueltat,

L'objecte de la violència pot ser un ésser viu, un grup humà, una cultura, una obra, un espai físic natural o no natural

En llatí el seu origen és *vis*, que designa l'ús de la força sense respecte per la seva legitimitat.

Concepción restringida de la violencia

Algú intencionalment perjudica a algú utilitzant física o d'una altra tipus, amb la intenció de forçar la persona danyada (s) en alguna cosa que no volen.

Concepción relacional sobre la violència Michel Foucault

Des d'aquesta perspectiva, la violència pot ser vista com un adjectiu que qualifica determinades formes de relació.

TIPUS DE VIOLÈNCIA

SEGONS QUI L'EXERCEIX

Violència reactiva surt com una explosió quan s'experimenta un nivell de tensió o de dificultat que supera la capacitat de la persona o del grup,

Violència Instrumental quan s'utilitza la força i l'agressió premeditadament per aconseguir uns objectius determinats.

La **violència sectària** es una violència entre diferents **sectes** ja siga d'**ideologia** o bé de **religió** dins d'una nació o comunitat.

Tradicionalment, la violència sectària implica una confrontació simètrica entre dos o més actors no estatals que representen a diferents grups de la població.

Si es tracta de diferents sectors religiosos es pot parlar també de **violència religiosa**

Discriminació i la **segregació** dues manifestacions i causes de violència que poden produir violència directa.

Violència familiar

Violència laboral:

Violència docente:

Violència institucional:

Violència feminicida:

Violència patrimonial

Violència econòmica:

SEGONS EL CONTEXT ON ES DÓNA, es pot parlar de **violència a la feina** (*mobbing*), a les institucions, **a les aules** (*bullying*), **a casa**, **per part d'automobilistes**, **en l'esport**, en la família o en un grup social determinat, com les dones (**masclisme**) o els negres (**racisme**).

SEGONS EL TIPUS D'ACTE VIOLENT

- **verbal** : insults, paraules que fereixen;
- **física** : gests violents que fan mal, bofetades, cops de punys, cops de peus, càstig físic, tortura, violació, atac amb àcid, mutilació (clitoridectomia, etc.), armes blanques, armes de foc, assassinat ;
- **lingüística** : contra l'ús d'una llengua, com l' *speaking white* o la *vergonha*.
- **psicològica** Violència psicològica. Este tipo de violencia se enfoca en la emisión de frases descalificadoras y humillantes que buscan desvalorizar a otro individuo. El famoso acoso escolar o bullying . **Maltractament psicològic**, **objectització**, **persecució**, tortura, **càstig**, terrorisme ;
- **sexual** : una persona imposa a una altra determinats actes sexuals no desitjats. Inclou la violació dels seus drets i llibertats sexuals, l'**extorsió**, l'**agressió**, l'**assetjament** i l'**abús sexual**, efectuat a infants, dones o qualsevol altra persona ;
- **emocional**: qualsevol desvalorització, amenaça o crítica, sovint implícita i no verbal, que forma part de la cultura d'un grup o societat en una època determinada. Solen ser actes i comportaments menys clars i visibles que la violència directa. És un dels tipus de violències i maneres de manifestar la violència cultural i l'estructural
- **simbòlica** : qualsevol mode tàctic o hàbit social que promogui una situació de domini d'una persona o grup per recordar i confirmar el lloc que li pertoca a la persona o grups dominats.
 - Inclou la dominació racial o racista, la masculina o masclista, i l'exercida a estrangers.

- Implica accions explícites o implícites discriminatòries o insultants, enfocades al desapoderament de les persones dominades, per a aconseguir i mantenir la seva submissió. Forma part, per alguns autors, de la violència cultural.
- Bourdieu la defineix com l'acceptació, pel dominat, dels esquemes de pensament i valoració del dominant, fent precisament la relació de dominació invisible.
- **domèstica** : quan el comportament d'una persona envers el seu **cònjuge** o **parella** és identificable a una de les violències descrites anteriorment.
- **comunal** : fenomen en què la religió és el subjecte o l'objecte de la conducta violenta. Un exemple n'és la violència anticristiana en l'Índia.
- **racista**, **masclista** o **homòfoba**: violències culturals que es donen quan la víctima d'una forma de violència és escollida per criteris racials, **xenòfobs**, **masclistes**, de **gènere**, dels seus genitals o de les seves preferències sexuals.
- **obstètrica** com un tipus de **violència contra les dones** i és **delicte** a alguns països.
- **"freda"**: terme de vegades utilitzat per oposar-lo a la violència «calenta» (**violència directa**), agressiva. Consisteix a obligar altri a romandre en una situació de **sofriment** (**segrest**, per exemple).

SEGONS LA SEVA LEGITIMITAT

VIOLÈNCIA LEGITIMADA

És violent el fet de ser ignorat per algú conegut i també el de ser insultat, per un conegut o desconegut; però culturalment **la violència pot ser legitimada**.

Legítima defensa, quan una víctima d'una agressió usa la violència per defensar-se, i també una **guerra**, un **linxament**, una negació i invisibilització de certs col·lectius i qualsevol acte violent en general.

Hi ha manifestacions violentes aprovades per la llei i per l'estat. Per exemple, la **pena de mort**.

Violència gratuïta es un tipus de violència que una societat i cultura pot considerar no legitimada i motivada per desequilibris **psíquics** interns de l'agressor.

Les violències social i **culturalment no legitimades** solen esdevenir **delictes**

Un exemple de deslegitimació d'una violència prèviament legitimada és la **PAU I TREVA DE DÉU** del segle XI, com a resposta de l'Església i dels pagesos a les violències perpetrades pels nobles feudals.

APRENENTATGE DE LA VIOLÈNCIA

La violència pot aprendre's a la família, l'escola, per una comunicació de poca qualitat entre família i l'escola, per una falta de xarxes socials de suport davant de situacions que sobrepassen els recursos personals o a través de costums, creences i actituds socials.

VIOLÈNCIA DIRECTA

La intensitat de la violència depèn a vegades de criteris objectius, com la **intensitat** de la **conducta agressiva**. Però està íntimament vinculada a la **percepció** d'aquest **comportament** que varia molt d'un individu a l'altre.

Segons Johan Galtung, **la violència directa és "la punta de l'iceberg"** visible de la violència estructural i cultural d'un grup social en un instant de temps donat. La cultura d'un

grup legitimitza o no els seus comportaments, actituds, símbols i relacions.

Es la part visible de la violència, coneguda i evident, d'efectes visibles i intangibles, com per exemple els traumes psicològics. No afecta a tantes persones com les violències estructural i cultura.

Es duu a terme físicament o verbalment en les persones, contra el medi ambient o contra els bens de la societat en general.

Robatori, assassinat, dany als recursos naturals o atemptats contra béns immobles són algunes de les manifestacions més comunes d'aquest tipus de violència.

La violència pretén imposar o obtenir alguna cosa per la força. El concepte de violència varia segons la cultura i l'època.

LA VIOLÈNCIA ESTRUCTURAL és conseqüència de la dominació i la repressió per part d'algun individu o grup, l'abús de poder, discriminacions en forma de diferents estrats socials, drets o llibertats, injust repartiment de la riquesa o qualsevol perjudici a la dignitat o necessitats humanes d'una persona. Aquestes violències causen altres violències indirectes.

És la més perillosa de totes elles perquè és la que s'origina, a través de diversos sistemes, com a conseqüència de no poder o no veure satisfetes les seves necessitats.

estructural contra un grup o una persona feta pel mateix sistema que provoca reaccions violentes en l'individu, usualment per manca de justícia i llibertat o per afavorir uns valors que obliden el respecte cap als altres, impeding que aconseguixin les seves necessitats.

Es parla de **violència estructural** quan el mateix sistema provoca reaccions violentes en l'individu, usualment per manca de justícia i llibertat o per afavorir uns valors que obliden el respecte cap als altres. Aquesta mena de violència és cultural, és a dir, que depèn de cada societat determinada

La **violència estructural** és un terme **sociològic** associat particularment amb **Johan Galtung**, qui l'introduí l'any **1969** en el seu article "Violència, Pau i Recerca sobre la Pau".^[1]

Algunes d'aquestes forces socials i culturals adverses citades per Galtung són l'elitisme institucionalitzat, l'etnocentrisme, el classisme, el racisme, el sexisme, l'adultisme, la discriminació nacionalista, l'heterosexisme i homofòbia o la discriminació per edat. La violència estructural i la violència directa són fenòmens altament interdependents, i que es manifesten en la violència familiar, agressions racistes i masclistes, crims d'odi, terrorisme, genocidi o guerra.

En la seva obra *Violence. Reflections on a National Epidemic*, James Gilligan defineix la violència estructural com "la freqüència augmentada de mortalitat i discapacitat que pateixen aquells qui ocupen els grups més baixos de la societat, en contrast als nivells més baixos de mortalitat que tenen lloc en les capes socials superiors a ells." Gilligan descriu en termes generals aquestes "morts sobrerres" com "no naturals" i les atribueix a les pressions, **vergonya**, **discriminació** i denigració que pateixen els qui tenen un estatus més baix. La "lluïta per la dignitat" en un context social de desigualtat dramàtica.

Aquests són exemples clàssics de violència estructural.

Un terç dels dos mil milions de persones en els països en vies de desenvolupats passen gana o pateixen malnutrició.

El 25% dels seus fills moren abans de fer cinc anys [...]

Mens del 10% dels 15 milions de nens que han mort aquest any foren vacunats contra les sis malalties infantils més freqüents i perilloses. La vacunació costa 3 lliures per nen. Però no dur-ho a terme ens costa cinc milions de vides a l'any.

La violència estructural és atribuïda a organitzacions específiques de la societat que fan mal o perjudiquen individus o masses.

La violència estructural visita tots aquells que tenen un estatus social que els nega l'accés als fruits del progrés científic i social.

Els seus teòrics consideren que la violència estructural està plenament afincada en el sistema mundial actual.

Acabar amb el problema de la violència estructural requiriria accions a llarg termini per tal de guiar projectes envers la justícia social.

VIOLÈNCIA CULTURAL

Es manifesta a través d'obres d'art, la ciència o la religió, i es utilitza per justificar la violència directa i l'estructural.

També serveix per reprimir la resposta de qui pateix alguna d'aquestes violències.

La violència cultural fa que la violència directa i la violència estructural semblin "correctes" o normals, segons l'estudi de Galtung. Reben la seva legitimitat i per tant són fetes acceptables en societat.

La violència estructural, que també és violència, també té la funció de generar i legitimar les violències cultural i directa.

REPRESIÓN FREUD

La **represión** es un concepto central del [psicoanálisis](#) que designa el mecanismo o proceso psíquico del cual se sirve un sujeto para rechazar representaciones, ideas, pensamientos, recuerdos o deseos y mantenerlos en el [inconsciente](#).

De acuerdo con la teoría de [Sigmund Freud](#), los contenidos rechazados, lejos de ser destruidos u olvidados definitivamente por la represión, al hallarse ligados a la [pulsión](#) mantienen su efectividad psíquica desde el inconsciente. Lo reprimido constituye para Freud el componente central del inconsciente.

Es Freud quien logra describirlo como mecanismo esencial de la escisión originaria entre los sistemas consciente e inconsciente en el aparato psíquico.

Para Freud la represión opera porque la satisfacción directa de la moción pulsional, que en realidad está destinada a causar placer, podría causar displacer por entrar en disonancia con las exigencias provenientes de otras estructuras psíquicas o que llegan directamente desde el medio exterior.³